

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Tutumları (Ankara İli Örneği)

The Attitudes of Physical Education and Sports Teacher Trainees (The Ankara Example)

Pembe Gürbüz ve Hakan Sunay
Ankara Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Öz

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmen adaylarının, öğrencilerinin derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumlarının incelenmesidir. Araştırmanın evrenini, Ankara İli'ndeki dört üniversitenin (Ankara, Gazi, Hacettepe ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi) beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde okuyan, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin tamamı (298) kişi oluşturmuştur. Araştırmada, Zekai Pehlivan tarafından 1996 yılında Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerine uygulanan ve $\alpha:0.92$ güvenirlik katsayısına sahip Likert tipi 60 maddelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, dördüncü sınıf öğrencilerinin derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumlarında, üçüncü sınıf öğrencilerine göre daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları bulunmuştur. Araştırmada sonuç olarak, beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumlarının genel anlamda, olumlu bulunduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tutum, tutum ölçeği, beden eğitimi ve spor öğretmeni.

Abstract

The purpose of this study is to examine the attitude of students at departments of physical education teaching towards the courses they take, their friends, instructors and their departments. The population of the study comprises all of the junior and senior students (3rd and 4th year students) currently studying at physical education departments at Ankara University, Gazi University, Hacettepe University and Middle East Technical University, a total of 298 trainees. For the study, a Likert type attitude scale having 60 items and a validity coefficient of $\alpha : 0.92$ which had previously been used by Zekai Pehlivan in 1996 during a study conducted on students at the Department of Physical Education and Sports at Fırat University was employed. The study reveals that senior year (fourth year) students have a more positive attitude towards all of the above when compared to junior year (third year) students. As a result, the attitude which prospective physical education and sports teachers have towards their courses, friends, instructors and departments have been found to be positive.

Key Words: Attitude, sports education, attitude scale, physical education teacher.

Giriş

Bir toplum için önemli sayılabilecek mesleklerden birinin de öğretmenlik mesleği olduğu bilinmektedir. Her toplum varlığını sürdürmek, geleceğini sağlamak ama-

cıyla kendi bireylerini eğitim yoluyla hazırlar, yetiştirir. Eğitim, bireyin kendisini, toplumu ve doğayı değiştirebilmesi, geliştirebilmesi için ona yapılan planlı, programlı etkilerin tümünü içine alan bir süreçtir (Özgür, 1994, 2). Öğretmenin bu süreç içinde üstlendiği rol oldukça önemlidir. Öğretmenler model olarak olumlu rol oynarlar ve öğrencilerine destek verirler; ancak, öğrencilerin akademik ihtiyaçlarıyla en az düzeyde ilgilenmeleri olumsuz rol olarak görülebilir (Abbeduto ve Elliott,

Uzm. Pembe Gürbüz, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Ankara. Yrd. Doç. Dr. Hakan Sunay, Ankara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Ankara. sunay@pharmacy.ankara.edu.tr

1998, 52). Okula, topluma, arkadaşlara karşı sevgi, saygı, onları tanıma, hep öğretmen aracılığıyla kazanılır. Tutumlar, düşünce biçimleri, dünya görüşlerinin oluşmasında da öğretmen önemli bir role sahiptir. Bu bakımdan öğretmenlik, toplumların geleceğine şekil veren bir meslek olarak düşünülebilir.

Öğretmenlik mesleğinin Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarından itibaren önem kazandığı görülmektedir. 1924 yılında çıkarılan 439 sayılı kanunla öğretmenlik, öğretim ve eğitim görevini üzerine alan, bağımsız sınıf ve derecelere ayrılan bir meslek olarak kabul edilmiştir.

Eğitimin niteliği, öğretmenlerin alan bilgisinin yanında ruh sağlığı ve etkin kişiliği ile de yakından ilgilidir (Kılıç, 1997, 3). Öğretmenlerin güçlü bir meslek bilgisine sahip olmaları, bu bilgileri gerçek ortamlarda uygulamaya dönüştürebilmeleri, öğretmenlik mesleğine ve öğrencilere ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri bakımından nitelikli gelişmeleri gerektiği söylenebilir.

Öğretmenin tutumu, bir duruma, eşyaya ya da insana tepki göstermeye hazır olmasıdır ve bu tutum, sınıf atmosferini, eğitim ve öğretimi etkilemektedir. Hesapçıoğlu (1989) ve Sözer (1992), bu mesleğe yatkın kişilerin programlara kaydedilmesi için öğretmen adaylarına merkezi seçme ve yerleştirme sınavı uygulanmasının doğru olacağını belirtmektedir (Hesapçıoğlu, 1989, 49-50; Sözer, 1992, 1-2).

Öğretmenlik mesleği yalnız bilgi verme rolünü gerektirmekte; öğrenciler öğretmenin bu yönünden çok, tutum ve davranışlarından, duygusal tepkilerinden ve alışkanlıklarından etkilenmektedirler (Varış, 1973, 48-49). Yani öğretmenlik mesleği için bireylerde biçimsel eğitimin yanında, mesleğe ve öğrencilere karşı olumlu tutumlara sahip olma gibi bazı özel nitelikler de aranmaktadır (Pehlivan, 1998, 3-7).

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine karşı olumlu bir tutum içinde olmaları beklenir ve böyle kabul edilir (Can, 1989, 5). Oysa üniversiteye girme koşulları ve çeşitli farklı nedenler, öğretmen adayı öğrencilerin eğitim aldıkları alanda ve mezuniyet sonrası mesleklerinde gösterecekleri başarıları etkilemektedir. Bu koşullarda, adaylardan standart bir tutum beklemek anlamlı görülmemektedir. Bu nedenle öğretmen adaylarının tutumlarının ortaya çıkarılması önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı ise, geleceğin öğretmenleri olacak beden eğitimi ve spor bölümü öğretmenlik alanı öğrencilerinin derslerine, arkadaşlarına, bölümlerine ve öğretim elemanlarına karşı tutumlarının ölçülmesidir.

Yöntem

Bu çalışmada, uygulanan tutum ölçeği ile beden eğitimi ve spor eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarına bağlı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin okudukları bölüme, arkadaşlarına, derslerine ve öğretim elemanlarına karşı tutumları incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Ankara'da bulunan dört üniversitenin (Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi) Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümleri'nde, 2001-2002 öğretim yılında öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin tamamı olan 298 kişidir. 98 kişiye ön uygulama amacıyla ölçek uygulanmıştır. 200 kişiden oluşan örneklem grubunun %71,5'inin erkek, %28,5'inin bayan olduğu, bu öğrencilerin %41,5'inin 3. sınıf, %58,5'inin ise 4. sınıf öğrencisi olduğu belirlenirken, %41'inin 20-23 yaş grubunda yer aldığı, %59'unun da 24 yaş ve üstü grupta olduğu saptanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, ölçme aracı olarak Pehlivan (1996) tarafından geliştirilen, Likert tipi 60 maddelik beden eğitimi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin, öğrenim gördükleri alana ilişkin tutumlarını ölçen tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçek maddeleri, "Çok Katlıyorum; 5", "Katlıyorum; 4", "Kararsızım; 3", "Katılmıyorum; 2" ve "Hiç Katılmıyorum; 1" seçenekleriyle verilmiştir. Kullanılan tutum ölçeği, öğrencilerin "derslerine", "arkadaşlarına", "bölümlerine" ve "öğretim elemanlarına" yönelik tutumları olmak üzere dört alt bölümden oluşmaktadır.

Öğrencilerin derslerine yönelik tutum ifadelerinin yer aldığı birinci bölümde 8, arkadaşlarına yönelik tutum ifadelerinin yer aldığı ikinci bölümde 19, öğretim elemanlarına yönelik tutum ifadelerinin yer aldığı üçüncü bölümde 23, bölümlerine yönelik tutum ifadelerinin yer aldığı dördüncü bölümde 10 ve kişisel bilgiler bölümünde ise 6 madde (toplam 66 madde) yer almaktadır.

Ölçme aracının, Pehlivan tarafından (Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde okuyan öğrencilere) yapılan güvenilirlik çalışmasında, aracın güvenilirlik katsayısı α :0.92 bulunmuştur.

Araştırmacılar Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'ne giderek hazır bulduğu üçüncü sınıf öğrencilerinden basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçtiği 98 öğrenciye ön uygulama yapmıştır. Son uygulamada bu öğrenciler kapsam dışı bırakılmıştır. Yapılan ön çalışma sonucunda ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile incelenmiş ve her boyut için güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Her bir faktörde 0.30'un altında yük değeri sahip maddeler ise atılmıştır.

Birinci bölüm için (derslere yönelik tutumlar) güvenilirlik katsayısı α :0.67 olarak bulunmuştur. Bu faktörde toplam 14 madde atılmıştır.

İkinci bölüm için (arkadaşya yönelik tutumlar) güvenilirlik katsayısı α :0.88 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin arkadaşlarına yönelik tutumları boyutuna ait bölümde yük değeri %30'un altında madde yoktur.

Üçüncü bölüm için (öğretim elemanlarına yönelik tutumlar) güvenilirlik katsayısı α :0.86 olarak hesaplanmıştır. Bu bölümde toplam 7 madde atılmıştır.

Dördüncü bölüm için (bölüme yönelik tutumlar) güvenilirlik katsayısı α :0,70 olarak bulunmuştur. Bu bölümde toplam 3 madde atılmıştır.

Verilerin analizi

Öğrencilerin dört boyuta ilişkin yanıtlarının cinsiyete, yaşa, sınıflarına, mezuniyet sonrası aldıkları eğitimle ilgili bir işte çalışmayı düşünüp düşünmeme durumları ve bölüme girmeden önceki beklentileri ile bölümde sunulan programın uyumu değişkenlerine ilişkin karşılaştırmalar "t testi" ile yapılmıştır. Öğrencilerin bölümlerini seçme nedenleri üç grupta toplandığından, bu değışkene ilişkin karşılaştırmalar Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile yapılmıştır. Hata payı $p<0,01$ olarak alınmıştır. Anlamli çıkan varyans analizi sonuçlarında farkın kaynağını bulmak üzere çoklu karşılaştırma testlerinden LSD (Least Significant Difference) uygulanmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin her bir boyuta verdikleri yanıtların dağılımları ayrı ayrı incelenmiş ve görelî önem sırasına ko-

nulmuştur. Tablo 1'de öğrencilerin derslere yönelik tutumları boyutunda yer alan maddelere ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve görelî önem sırası görülmektedir.

Tablo 1.

Öğrencilerin Derslere Yönelik Tutumlarına İlişkin Ortamlar ve Önem Sırası

MADDE	$\bar{X}$	s	GÖRELİ ÖNEM SIRASI
9. Sevdiğim dersler çoğunlukta.	3.46	1.02	2
16. Derslerle ilgili yayınları almaya özen gösteriyorum.	3.14	1.21	7
19. Derslerle ilgili konuşmak hoşuma gider.	3.50	1.16	1
20. Derslerin gereği ve önemi konusunda başkalarını inandırmaya çalışırım.	3.06	1.19	8
22. Derslerle ilgili yayınları okumayı severim.	3.36	1.11	3=
23. Derslerimizin her zaman işimize yarayacağına inanıyorum.	3.36	1.13	4=
24. Kütüphanede, derslerle ilgili kitaplar ilgimi çeker.	3.36	1.10	5=
25. Görüğüğüm derslerin devamı olsun isterim.	3.35	1.16	6

Öğrencilerin derslere yönelik tutumları boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları incelendiğinde, en yüksek ortalamanın 3,50 ile 19. maddede, en düşük ortalamanın ise 3,06 ile 20. maddede olduğu görülmektedir.

Tablo 2'de öğrencilerin arkadaşlarına yönelik tutumları boyutunda yer alan maddelere ilişkin ortalamalar ve önem sırası görülmektedir.

Öğrencilerin, arkadaşlarına yönelik tutumları boyutunda en yüksek ortalamanın 3,81 ile 39. maddede, en düşük ortalamanın ise 2,48 ile 29. maddede olduğu görülmektedir.

Tablo 3'te, öğrencilerin öğretim elemanlarına yönelik tutumları boyutunda yer alan maddelere ilişkin ortalamalar ve önem sırası görülmektedir.

Öğrencilerin, öğretim elemanlarına yönelik tutumları boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları incelendiğinde, en yüksek ortalamanın 3,76 ile 59. maddede, en düşük ortalamanın ise 2,05 ile 52. maddede olduğu görülmektedir.

Tablo 2.
Öğrencilerin Arkadaşlarına Yönelik Tutumlarına İlişkin Ortalamalar ve Önem Sırası

MADDE	$\bar{X}$	s	GÖRELİ ÖNEM SIRASI
29. Arkadaşlarımı bu bölümden seçerim.	2.48	1.22	19
30. Bölümdeki arkadaşlarıma güveniyorum.	3.14	1.14	10
31. Bölümdeki arkadaşları çok severim.	3.42	1.06	6
32. Arkadaşlarıma bana karşı davranışlarından memnunum.	3.60	1.03	4
33. Bölümdeki arkadaşlık ilişkileri çıkara dayalıdır.	2.82	1.31	16
34. Bölümdeki arkadaşları her zaman ararım.	3.04	1.11	12
35. Bölümdeki arkadaşlarıma özel günlerini takip eder, kutlarım.	2.71	1.15	18
36. Sorunlarımı bölüm arkadaşlarımla paylaşıyorum.	2.83	1.20	15
37. Bölümdeki arkadaşlarımla mezuniyet sonrası görüşmek istemem.	3.78	1.23	2
38. Ders dışında bölüm arkadaşlarımla beraber olmak istemem.	3.57	1.27	5
39. Her an katılabileceğim bir arkadaş grubum olduğuna inanıyorum.	3.81	1.16	1
40. Bölümdeki öğrenciler bana itici geliyor.	3.38	1.17	8
41. Bölümdeki öğrenciler beni görünce sevinirler.	3.41	0.95	7
42. Arkadaşlarıma benim istediğim her şeyi yaparlar.	3.15	0.99	9
43. Bölümde arkadaşım olsun diye çaba göstermem.	2.76	1.23	17
44. Bölümdeki arkadaşlıklarını yapay buluyorum.	2.97	1.23	13
45. Arkadaşlarımla ilişkim mezun oluncaya kadardır.	3.67	1.17	3
46. Bölümdeki arkadaşlarımla sırımlı paylaşmam.	3.07	1.25	11
47. Arkadaşlarıma genelde bölüm dışındadır.	2.93	1.31	14

Tablo 4'te, öğrencilerin bölümüne yönelik tutumları boyutunda yer alan maddelere ilişkin ortalamalar ve önem sırası görülmektedir.

Öğrencilerin, bölümlerine yönelik tutumları boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları incelendiğinde, en yüksek ortalamanın 4,25 ile 88. maddede, en düşük ortalamanın ise 3,13 ile 90. maddede olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin, dört boyuta ilişkin yanıtlarının cinsiyete, yaşa, sınıflarına, mezuniyet sonrası aldıkları eğitimle ilgili bir işte çalışmayı düşünüp düşünmeme durumları ve bölüme girmeden önceki beklentileri ile bölümde sunulan programın uyumu değişkenlerine ilişkin karşılaştırmalar "t testi" ile yapılmıştır.

Veriler incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyete ve yaşa göre derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin okudukları sınıfa göre derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tablo 5, 6, 7 ve 8).

Öğrencilerin, sınıflarına göre derslerine yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır. Bu boyutta dördüncü sınıfların ortalaması ($\bar{X}=27,58$), üçüncü sınıfların ortalamasından ($\bar{X}=25,16$) yüksektir (Tablo 5).

Öğrencilerin, sınıflarına göre arkadaşlarına yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır. Bu boyutta dördüncü sınıfların ortalaması ($\bar{X}=62,19$), üçüncü sınıfların ortalamasından ($\bar{X}=58,07$) yüksektir (Tablo 6).

Öğrencilerin, sınıflarına göre öğretim elemanlarına yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır. Bu boyutta yine dördüncü sınıfların ortalaması ($\bar{X}=71,57$), üçüncü sınıfların ortalamasından ($\bar{X}=66,66$) yüksektir (Tablo 7).

Öğrencilerin, sınıflarına göre bölümlerine yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır. Bu boyutta yine dördüncü sınıfların ortalaması ($\bar{X}=38,22$), üçüncü sınıfların ortalamasından ($\bar{X}=35,46$) yüksektir (Tablo 8).

Dördüncü sınıf öğrencileri, üçüncü sınıf öğrencilerine göre daha güçlü bir tutum göstermektedirler.

Öğrencilerin, mezuniyetleri sonrasında, aldıkları eğitimle ilgili bir işte çalışmayı düşünüp düşünmemelerine göre derslerine, arkadaşlarına ve bölümlerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tablo 9, 10 ve 11).

Tablo 3.
Öğrencilerin Öğretim Elemanlarına Yönelik Tutumlarına İlişkin Ortalamalar ve Önem Sırası

MADDE	$\bar{X}$	s	GÖRELİ ÖNEM SIRASI
49. Öğretmenleri beğenmiyorum.	3.03	1.15	12=
50. Öğretmenleri bu mesleğe yakıştıramıyorum.	3.22	1.13	8=
51. Bazı öğretmenler güven vermiyor.	2.19	1.15	22
52. Bazı öğretmenlerin kişilik sorunu var.	2.05	1.16	23
53. Öğretmenler büyüklük kompleksi içinde.	2.44	1.21	20
54. Öğretmenleri kendime yakın buluyorum.	3.04	1.13	11
55. Öğretmenlerle ilişki kurmaya çekiniyorum.	3.42	1.19	5
56. Öğretmenlerin tarafsızlığına güvenmiyorum.	2.40	1.16	21
57. Öğretmenleri gördüğüm yerde severek selamlanm.	3.51	1.07	3
58. Öğretmenleri zorunlu olarak selamlanm.	3.54	1.16	2
59. Öğretmenleri görmezliğe getirim.	3.76	1.10	1
60. Öğretmenleri çok çalışkan bulurum.	2.71	1.04	19
63. Öğretmenler bana karşı çok önyargılı davranıyorlar.	3.46	1.06	4
64. Öğretmenler ortamına göre giyinmesini beceremiyorlar.	3.23	1.12	7
65. Öğretmenlerin hepsi saygı gösterecek kişilerdir.	3.18	1.16	10
67. Öğretmenlerin davranışını demokratik buluyorum.	2.84	1.10	18
68. Öğretmenlerimle okul dışında ilişki kurmak istemem.	3.22	1.16	9=
69. Öğretmenleri çok seveceğim buluyorum.	3.00	0.97	15
70. Öğretmenleri güvenilir buluyorum.	3.03	0.98	13=
72. Öğretmenlerle sürekli ilişki kurmak isterim.	3.03	1.09	14=
73. Öğretmenlerin yaşam felsefelerini/görüşlerini beğeniyorum.	2.91	0.96	17
75. Öğretmenlerin öğretme becerilerini beğeniyorum.	2.95	1.04	16
77. Öğretmenlerimi seviyorum.	3.41	0.97	6

Öğrencilerin, mezuniyet sonrası, aldıkları eğitimle ilgili bir işte çalışmayı düşünme değişkenine göre derslerine yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır. Bu boyutta, "evet" diyenlerin ortalaması ($\bar{X}$ =27,56), "hayır" diyenlerin ortalamasından ($\bar{X}$ =24,28) yüksektir (Tablo 9).

Öğrenciler, mezuniyet sonrası aldıkları eğitimle ilgili bir işte çalışmayı düşünme değişkenine göre bölümlerine yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır. Bu boyutta, "evet" diyenlerin ortalaması ($\bar{X}$ =38,76), "hayır" diyenlerin ortalamasından ($\bar{X}$ =33,13) yüksektir (Tablo 11).

Diğer taraftan, öğrencilerin öğretim elemanlarına yönelik tutumlarında bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin bölümlerine girmeden önceki beklentileriyle kendilerine sunulan program arasında uyum oldu-

ğunu düşünenlerin derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumları daha güçlü bulunmuştur (Tablo 12, 13, 14 ve 15).

Öğrencilerin, bölüme girmeden önceki beklentilerle, sunulan programın uyumu değişkenine göre derslerine yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır. Bu boyutta, "evet" diyenlerin ortalaması ($\bar{X}$ =28,96), "hayır" diyenlerin ortalamasından ($\bar{X}$ =25,08) yüksektir (Tablo 12).

Öğrencilerin, bölüme girmeden önceki beklentilerle, sunulan programın uyumu değişkenine göre arkadaşlarına yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır. Bu boyutta, "evet" diyenlerin ortalaması ($\bar{X}$ =13,90), "hayır" diyenlerin ortalamasından ($\bar{X}$ =13,23) yüksektir (Tablo 13).

Tablo 4.
Öğrencilerin Bölümlerine Yönelik Tutumlarına İlişkin Ortalamalar ve Önem Sırası

MADDE	$\bar{X}$	S	GÖRELİ ÖNEM SIRASI
78. Beden eğitimi ve spor bölümünde okumaktan hoşlanıyorum.	4.18	0.98	2
82. Bu bölümde okumaktan gurur duyuyorum.	3.83	1.04	5
83. Bu bölümde okumayı arkadaşlarıma tavsiye etmem.	3.51	1.23	7
84. Her ortamda bölümümü savunurum.	3.91	1.07	4
85. Bu bölümde öğretmen olmak istemem.	3.34	1.38	9
86. Sınava girsem yine bu bölümü seçerim.	3.54	1.39	6
87. Bu bölüme istemeyerek girdi	3.99	1.30	3
88. Puanım ancak bu bölümü tuttuğu için girdim.	4.25	1.17	1
89. Bölümün geleceğinden umutluyum.	3.42	1.25	8
90. Kendimi bölüm içerisinde huzurlu hissetmiyorum.	3.13	1.28	10

Tablo 5.
Öğrencilerin Derslere Yönelik Tutumlarının Sınıflarına Göre t Testi

Sınıf	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Üçüncü sınıf	83	25.16	5.82	198	2.83	0.00
Dördüncü sınıf	117	27.58	6.09			

P<0,01

Tablo 6.
Öğrencilerin Arkadaşlarına Yönelik Tutumlarının Sınıflarına Göre t Testi

Sınıf	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Üçüncü sınıf	83	58.07	13.07	198	2.09	0.04
Dördüncü sınıf	117	62.19	14.08			

P<0,05

Tablo 7.
Öğrencilerin Öğretim Elemanlarına Yönelik Tutumlarının Sınıflarına Göre t Testi

Sınıf	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Üçüncü sınıf	83	66.66	12.93	198	2.54	0.01
Dördüncü sınıf	117	71.57	13.83			

P<0,01

Tablo 8.
Bölüme Yönelik Tutumların Sınıflara Göre t Testi

Sınıf	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Üçüncü sınıf	83	35.46	6.96	198	2.79	0.00
Dördüncü sınıf	117	38.22	6.87			

P<0,01

Tablo 9.
Derlere Yönelik Tutumların Mezuniyet Sonrası Bir İşte Çalışmayı Düşünme Değişkenine İlişkin t Testi

Mezuniyet sonrası, aldığımız eğitimle ilgili bir işte çalışacağınızı düşünüyor musunuz?	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Evet	140	27.56	5.40	198	3.25	0.00
Hayır	60	24.28	6.97			

P<0,01

Tablo 10.
Öğrencilerin Arkadaşlarına Yönelik Tutumlarının Mezuniyet Sonrası Bir İşte Çalışmayı Düşünme Değişkenine Göre t Testi

Mezuniyet sonrası, aldığımız eğitimle ilgili bir işte çalışacağınızı düşünüyor musunuz?	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Evet	140	62.28	13.68	198	2.87	0.00
Hayır	60	56.28	13.20			

P<0,01

Tablo 11.
Öğrencilerin Bölümlerine Yönelik Tutumlarının Mezuniyet Sonrası Bir İşte Çalışmayı Düşünme Değişkenine Göre t Testi

Mezuniyet sonrası, aldığınız eğitimle ilgili bir işte çalışacağınızı düşünüyor musunuz?	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Evet	140	38.76	6.43	198	5.57	0.00
Hayır	60	33.13	6.81			

P<0,01

Tablo 12.
Öğrencilerin Derslere Yönelik Tutumlarının Bölüme Girmeden Önceki Beklentilerle Programın Uyumu Değişkenine Göre t Testi

Bölüme girmeden önceki beklentilerinizle şimdi size sunulan program arasında bir uyum var mı?	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Evet	77	28.96	5.54	198	4.61	0.00
Hayır	123	25.08	5.95			

P<0,01

Tablo 13.
Öğrencilerin Arkadaşlarına Yönelik Tutumlarının Bölüme Girmeden Önceki Beklentilerle Programın Uyumu Değişkenine Göre t Testi

Bölüme girmeden önceki beklentilerinizle şimdi size sunulan program arasında bir uyum var mı?	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Evet	77	13.90	1.58	198	3.13	0.00
Hayır	123	13.23	1.19			

P<0,01

Öğrencilerin, bölüme girmeden önceki beklentilerle, sunulan programın uyumu değişkenine göre öğretim elemanlarına yönelik tutumları arasındaki fark anlamlı-

Tablo 14.
Öğrencilerin Öğretim Elemanlarına Yönelik Tutumlarının Bölüme Girmeden Önceki Beklentilerle Programın Uyumu Değişkenine Göre t Testi

Bölüme girmeden önceki beklentilerinizle şimdi size sunulan program arasında bir uyum var mı?	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Evet	77	74.66	14.82	198	4.17	0.00
Hayır	123	66.33	11.83			

P<0,01

dır. Bu boyutta, “evet” diyenlerin ortalaması ($\bar{X}$ =74,66), “hayır” diyenlerin ortalamasından ($\bar{X}$ =66,33) yüksektir (Tablo 14).

Öğrencilerin, bölüme girmeden önceki beklentilerle, sunulan programın uyumu değişkenine göre bölümüne yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır. Bu boyutta, “evet” diyenlerin ortalaması ($\bar{X}$ =40,56), “hayır” diyenlerin ortalamasından ($\bar{X}$ =34,89) yüksektir (Tablo 15).

Bölümü seçme nedeni ne olursa olsun, öğrencilerin öğretim elemanlarına yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Öğrencilerin derslere yönelik tutumları incelendiğinde, öncelikle derslerle ilgili konular hakkında konuşmaktan hoşlandıkları görülmektedir (Tablo 1). Öğrenci-

Tablo 15.
Öğrencilerin Bölümüne Yönelik Tutumlarının Bölüme Girmeden Önceki Beklentilerle Programın Uyumu Değişkenine Göre t Testi

Bölüme girmeden önceki beklentilerinizle şimdi size sunulan program arasında bir uyum var mı?	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Evet	77	40.56	6.16	198	6.02	0.00
Hayır	123	34.89	6.67			

P<0,01

lerin, aldıkları derslerin çoğunu sevdikleri anlaşılırken, ilgili sportif yayınları okumayı da sevdikleri dikkati çekmektedir. Bununla beraber öğrenciler, öğrenimleri boyunca aldıkları derslerin her zaman mesleki yaşantularında işlerine yarayacağına inanmaktadırlar.

Öğretmen yönlendirmesinin öğrencilerin beden eğitimi derslerine karşı olan tutumlarına pozitif bir etki yaptığı bilinmektedir (Aicinena, 2002). Diğer taraftan, bu çalışmada, kütüphanede bulunan derslerle ilgili kitapların öğrencilerin ilgisini çektiği anlaşılmalı birlikte, derslerine yönelik tutumlarına olumlu etki edeceği düşünülebilir.

Öğrencilerin, derslerinin önemi ve gereği hakkında başkalarını inandırmaya çalışmak konusunda kararsız görünmeleri de dikkat çeken bir başka noktadır (Tablo 2). Bunun nedenlerinin ise aldıkları eğitimin henüz atılmadıkları meslek yaşamlarında yeterli olup olmayacağı konusunda bilgi sahibi olmamaları veya şimdiye kadar herhangi bir ortamda derslerinin önemi ve gerekliliği konusunda bir savunma yapmak durumunda kalmamaları ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin, arkadaşlarına yönelik tutumlarına bakıldığında ilk dikkati çeken noktanın, her an katılabilecekleri arkadaş grupları olduğuna inanmalarıdır (Tablo 3). Bunun yanında, öğrencilerin bölümdeki arkadaşlarıyla mezuniyet sonrası görüşmek istememeleri, ders dışında bölüm arkadaşları ile beraber olmak istememeleri, arkadaşlarıyla ilişkilerinin mezun oluncaya kadar olduğunu düşünmeleri de önemli noktalar. Bunun nedeni, arkadaşlıkların, öncelikle aynı ortamı paylaşmak koşulunda kalmaları ve bunun sonucu olarak sadece ortam arkadaşlığı yapıyor olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin çoğu, bölüm arkadaşlarının kendilerine karşı olan davranışlarından memnun oldukları halde, arkadaşlarını bölümlerinden seçmedikleri sonucuna ulaşmıştır (Tablo 3). Öğrencilerin hemen hemen tamamı, bölümdeki arkadaşlarını her zaman arama ve arkadaşlıklarını yapay bulma konusunda kesin bir fikir ortaya koymamışlardır.

Öğrencilerin, öğretim elemanlarına yönelik tutumları incelendiğinde, çoğunun öğretmenleri ile karşılaştıklarında onları görmezlikten geldikleri, öğretmenlerini gördükleri yerde selamlayanların ise hemen hemen eşit oranda zorunlu olarak veya severek selamladıkları anla-

şılmaktadır (Tablo 4). Bu ilginç bulgu ile öğretmenlerini gördükleri yerde zorunlu olarak selamlayanlarla severek selamlayan öğrencilerin oranının hemen hemen eşit olması, uygulanan anketteki bu iki maddenin öğrenciler tarafından samimi olarak yanıtlanmadığı izlenimini vermektedir.

Öğrencilerin neredeyse tamamı ($\bar{x}=2.05$), öğretmenlerinin bazılarının kişilik sorunu olduğuna inanmamaktadır (Tablo 3). Yine öğrencilerin çoğunluğu ($\bar{x}=2.19$, $\bar{x}=2.44$), bazı öğretmenlerin güven vermediğine ve büyüklük kompleksi içersinde olduklarına inanmamaktadır (Tablo 3). Bu bulgular, öğrencilerin öğretim elemanlarına karşı olumlu tutum sahibi olduklarını düşündürmektedir.

Öte yandan, öğrencilerin hemen hemen tamamı ($\bar{x}=3.00$, $\bar{x}=3.03$, $\bar{x}=3.03$, $\bar{x}=3.03$, $\bar{x}=2.95$), öğretmenlerini çok sevecen ve güvenilir bulmakta kararsız gördükleri gibi, aynı kararsızlığı onları beğenmeme konusunda, hatta onlarla sürekli ilişki kurmak isteme konusunda ve öğretme becerilerini beğenmeme konusunda da göstermektedirler (Tablo 3).

Öğrenciler bölümlerini istemeyerek seçmiş olsalar bile, bölüm öğrencisi olmaktan gurur duyup bölümlerini her ortamda savunmaktadır. Öğrencilerin tamamı ($\bar{x}=4.18$, $\bar{x}=3.83$) için bölümlerinde okumaktan hoşlandıkları ve gurur duydukları, her ortamda bölümlerini savunacakları sonucu ortaya çıkmaktadır (Tablo 4). Buna, bölüme isteyerek girenlerin bölümlerine yönelik güçlü bir tutuma sahip olmalarının neden olabileceği düşünülmektedir. Bunun yanında puanı ancak bu bölümü tuttuğu için ve istemeyerek girdikleri, bu bölümde okumayı arkadaşlarına tavsiye etmeyecekleri, ancak tekrar sınava girseler yine bu bölümü seçecekleri bulgusuna da rastlanmaktadır. Bu çelişkili sonuçlar, öğrencilerin mezuniyetleri sonrasında, aldıkları eğitimle ilgili bir işte çalışmayı düşünmeleri ve bölümlerine girmeden önceki beklentileriyle kendilerine sunulan program arasında uyumla ilgili olduğunu düşündürmektedir.

Saracaloğlu (1992), öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyete göre değiştiği sonucuna ulaşmış olmasına rağmen, bu çalışmada cinsiyetin, tutum üzerinde ayırt edici bir özellik olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin yaşlarına göre derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumlarına bakıldığında, yaşın da tutum üzerinde ayırt edici bir özellik göstermediği görülmüştür.

Öğrencilerin sınıflarına göre derslerine (Tablo 5), arkadaşlarına (Tablo 6), öğretim elemanlarına (Tablo 7) ve bölümlerine (Tablo 8) yönelik tutumlarında farklılıklar olduğu görülmektedir. 3.sınıftaki öğrenciler ile 4.sınıftaki öğrenciler karşılaştırıldığında, 4.sınıftaki öğrencilerin 3.sınıftaki öğrencilerden daha kararlı bir tutum izledikleri görülmüştür. Bu farklılığın, 4.sınıftaki öğrencilerin mezuniyet durumunda olmaları ve hayata atılma konusundaki görüşlerinden kaynaklandığı söylenebilir. Buna benzer bir çalışma da 1992 yılında Sözer tarafından, ikinci ve dördüncü sınıflardaki öğretmen adaylarıyla yapılmış ve öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu ve olumsuz tutumlarının hemen hemen aynı düzeyde olduğu, meslek derslerini yeni alacak olanlarla, bu dersleri dört yıldır almakta olanlar arasında farklılık bulunmadığı ortaya konulmuştur. Parılı (1998), yaptığı çalışmada, öğretmenlik formasyonu eğitimlerini üniversitelerde alan öğretmenlerin genellikle kendilerini daha yeterli hissettikleri sonucuna ulaşmıştır. Benzer bir çalışmada Sunay (1996), bu öğretmenlerin mesleklerine ilişkin tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğunu saptamıştır. Diğer taraftan, Şenel (1999) ve Demirhan ve Altay'a (1998) göre, öğretmenlik uygulamasının, beden eğitimi öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin tutumlarında bir değişiklik yaratmamaktadır.

Öğrencilerin mezuniyetleri sonrasında, aldıkları eğitimle ilgili bir işte çalışmayı düşünüp düşünmemelerine göre derslerine (Tablo 9), arkadaşlarına (Tablo 10) ve bölümlerine (Tablo 11) yönelik tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Ancak, öğrencilerin öğretim elemanlarına yönelik tutumlarında ise farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin bölümlerine girmeden önceki beklentileriyle kendilerine sunulan programın uyumu değişkenine göre derslerine (Tablo 12), arkadaşlarına (Tablo 13), öğretim elemanlarına (Tablo 14) ve bölümlerine (Tablo 15) yönelik tutumlarında farklılıklar olduğu görülmüştür. Beklentileriyle sunulan program arasında uyum olduğunu düşünenler derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumlarında daha kararlı görülmüşlerdir. Böyle olmaları, öğrencilerin bek-

lentileriyle, eğitimleri sürecinde sunulan program arasında dikkati çekecek farklılıklar olmayışı, hatta düşüncükleri gibi bir eğitim alıyor olmaları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Sürücü (1997) tarafından yapılan bir araştırmada, öğretmenlik formasyonu alan öğrencilerin, kursun başında ve sonunda sahip oldukları tutumların olumlu yönde farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Bu kursu alan öğrencilerin öğretmenlik yapmaya karşı daha istekli oldukları da 1994 yılında Özgür tarafından yapılan bir çalışmanın sonucu olarak belirtilmiştir (Özgür, 1994).

Öğrencilerin bölümlerini seçme nedenlerine göre derslerine yönelik tutumlarına bakıldığında, ideali olduğu için bölümü seçenlerin, bölümün diğer öğrencilerine göre daha güçlü tutumlarının olduğu görülmektedir. Bu nedenle, bu öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlik mesleğine karşı olan tutumlarını da ideallerinde olduğu gibi daha olumlu ve daha istekli olarak etkilediğini düşündürmektedir. Sporcu olduğu için ve "Bölümümü bir öncekine göre daha iyi bulduğum için", "Daha önceki üniversitemden sıkıldığım için", "Askere gitmemek için", "Şehir seçimi yaptım" gibi diğer nedenlerle bölümü seçen öğrencilerin derslerine yönelik tutumları arasında ise anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu bulgu ile bölümlerini ister herhangi bir nedenle, isterse sporcu oldukları için seçmiş olsunlar, öğrencilerin derslerine yönelik tutumlarında bir farklılık olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin bölümlerini seçme nedenlerine göre arkadaşlarına yönelik tutumlarına bakıldığında ise, bölümü ideali olduğu için seçenlerle sporcu olduğu için seçenler arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir (Tablo 13). Burada dikkati çeken nokta, bölümü ister ideali olarak, isterse sporcu oluşları nedeniyle seçmiş olsunlar, bu öğrencilerin herhangi tesadüfi bir nedenle bölümü seçmiş olan öğrencilerden daha güçlü bir tutuma sahip olduklarıdır.

Öğrencilerin bölümlerini seçme nedenlerine göre öğretim elemanlarına yönelik tutumlarına bakıldığında, öğrencilerin bölümlerini tercih nedeni ne olursa olsun tutumlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu da öğrencilerin bu konudaki tutumlarının önyargılardan etkilenmediği, seçme nedenleri fark yaratmaksızın bölüm koşullarında geliştiği yönünde bir izlenim yaratmaktadır.

Saracaloğlu'na göre (1992), öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları, bölümü tercih nedenlerine göre değişmektedir. Öğrencilerin bölümlerini seçme nedenlerine göre bölümlerine yönelik tutumları incelendiğinde, bölümlerini ideali olduğu için seçenler ile sporcu olduğu için seçenler ve diğer nedenlerle seçenler arasında anlamlı bir fark görülmektedir. Bölüme ideali olduğu için girenlerin tutumlarının, sporcu olduğu için ve diğer nedenlerden dolayı bölümü seçenlerden daha güçlü olduğu anlaşılmaktadır. Bölüme sporcu olduğu için girenlerin tutumlarının ise, diğer nedenlerle girenlerinkinden daha güçlü olduğu görülmektedir. Bu nedenlerle öğrencilerin bölümü tercih nedenlerinin, bölüme yönelik tutumlarını da birebir etkilediği düşünülmektedir.

Öğrencilerin derslerine yönelik tutumlarıyla ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Derslerle ilgili konular hakkında konuşmaktan hoşlanmaktadırlar.
- Aldıkları derslerin çoğunu sevmektedirler.
- Derslerle ilgili yayınları okumayı sevmektedirler.
- Aldıkları derslerin mesleki yaşantılarında her zaman işlerine yarayacağına inanmaktadırlar.
- Kütüphanede bulunan derslerle ilgili kitapları ilgililerini çekmektedir.
- Derslerinin gereği ve önemi konusunda başkalarını inandırmaya çalışmak konusunda kararsızdırlar.

Öğrencilerin arkadaşlarına yönelik tutumlarıyla ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Her an katılabilecekleri bir arkadaş grupları olduğuna inanmaktadırlar.
- Bölümdeki arkadaşlarıyla mezuniyet sonrası görüşmek istememektedirler.
- Ders dışında bölüm arkadaşları ile beraber olmak istememektedirler.
- Bölüm arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin mezun oluncaya kadar olduğunu düşünmektedirler.
- Arkadaşlarının kendilerine karşı olan davranışlarından memnundurlar.
- Arkadaşlarını bölümden seçmektedirler.
- Hemen hemen tamamı bölümdeki arkadaşlarını her zaman arama konusunda kararsızdırlar.

Öğrencilerin öğretim elemanlarına yönelik tutumlarıyla ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmenleri ile karşılaştıklarında onları görmezden gelmektedirler.

- Öğretmenlerini selamlayanların yarısı, bunu zorunlu olarak yapmakta, yarısı da severek selamlamaktadırlar.
- Öğrencilerin çoğunluğu öğretmenlerinin bazıları'nın kişilik sorunu olduğuna inanmaktadırlar.
- Öğrencilerin çoğu, bazı öğretmenlerinin güven vermediğine inanmaktadırlar.
- Öğrencilerin çoğu bazı öğretmenlerinin büyüklük kompleksi içerisinde olduğuna inanmamaktadırlar.
- Neredeyse tamamı öğretmenlerini çok sevecen bulma konusunda kararsızdırlar.
- Neredeyse tamamı öğretmenlerini güvenilir bulmakta kararsızdırlar.
- Öğretmenlerini beğenmeme konusunda da kararsızdırlar.
- Öğretmenleriyle ilişki kurmak isteme konusunda da kararsızdırlar.
- Öğretmenlerinin öğretme becerilerini beğenmeme konusunda kararsızdırlar.

Öğrencilerin bölümlerine yönelik tutumlarıyla ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Bölümlerini isteyerek seçmemiş olsalar da bölüm öğrencisi olmaktan gurur duymaktadırlar.
- Bölümlerini her ortamda savunmaktadırlar.
- Hepsi bölümlerinde okumaktan hoşlanmakta ve gurur duymaktadırlar.
- Bölüme isteyerek girenlerin, bölüme yönelik tutumları daha güçlüdür.
- Puanı ancak bu bölümü tuttuğu için ve bölüme istemeyerek girenler, bu bölümde okumayı arkadaşlarına tavsiye etmemekte ancak, tekrar sınava girseler, yine bu bölümü seçmek istediklerini ifade etmektedirler.

Sonuç olarak, beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının derslerine, arkadaşlarına, öğretim elemanlarına ve bölümlerine yönelik tutumları genel anlamda olumlu bulunmuştur.

Elde edilen sonuçlar çerçevesinde şu önerilerde bulunulabilir:

1. Öğrencilerin derslerine karşı olan tutumlarında daha olumlu bir etki sağlaması için bölüm kütüphanelerindeki, programda yer alan derslerle ilgili kitaplar zenginleştirilmelidir.

2. Öğretim elemanlarının öğretim becerilerini geliştirmeleri, öğrencilerin de derslere olan ilgilerini artıracaktır. Eğitim programlarında yer alan dersler daha çok mesleğin uygulama alanına dönük olmalıdır.

Kaynakça

- Abbeduto, L. & Elliott, S. N. (1998). *Guide to human development for future educators*. USA: The Mc Graw-Hill Companies.
- Aicinena, S. (1996). The teacher and student attitudes toward physical education. *Physical Educator*, 48 (1), 28.
- Can, G. (1989). Öğretmen adaylarının öğrencilere yönelik tutumları. *Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 3-5.
- Demirhan, G. & Altay, F. (1998). Stajın Hacettepe Üniversitesi spor bilimleri ve teknolojisi yüksekokulu stajyer öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin tutumlarına etkisi. *Çağdaş Eğitim*, 23 (244), 42-47.
- Hesapçıoğlu, M. (1989). *Türkiye'de öğretmen yetiştirme ve öğretmen adaylarının meslek seçimi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kılıç, F. Ö. (1997). *İlköğretim okullarına sınıf öğretmeni olarak atanmakta olan adayların öğretmenlik meslek bilgisi düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Özgür, N. F. (1994). *Öğretmenlik mesleğine karşı tutum*. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Parıltı, C. (1998). *Öğretmenlik sertifikası programına katılan öğretmen adaylarının ilköğretimde, öğretmenlik alan ve almayan öğretmenlerin mesleki tutum ve davranışları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Pehlivan, I. (1998). İşgören seçiminde görüşme yöntemi ve öğretmen seçiminde kullanılacak görüşme soruları. *Eğitim ve Bilim*, 22 (109), 3-7.
- Pehlivan, Z. (1996). Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin okudukları bölüme, derslerine, öğretim elemanlarına ve arkadaşlarına yönelik tutumlarının akademik başarılarıyla karşılaştırılması. *IV. Spor bilimleri kongresi bildiri özetleri, 1-3 kasım 1996*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayını.
- Saracaloğlu, A. S. (1992). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 10-26.
- Süzer, E. (1992). *Eğitim fakültesi öğrencileri ile öğretmenlik sertifikası programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sunay, H. (1996). Ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmede üniversite öğretiminin önemi. *Eğitim Yönetimi*, 2 (2), 279-294.
- Sürücü, A. (1997). *Öğretmenlik formasyonu alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şenel, A. E. (1999). *Öğretmenlik sertifikası programına katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına öğretim uygulamalarının etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Vanş, F. (1973). *Öğretmen yetiştirme üzerine: 50. yıla armağan*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Geliş	4 Haziran 2004
İnceleme	13 Eylül 2004
Düzeltilme	11 Şubat 2005
Kabul	18 Şubat 2005